

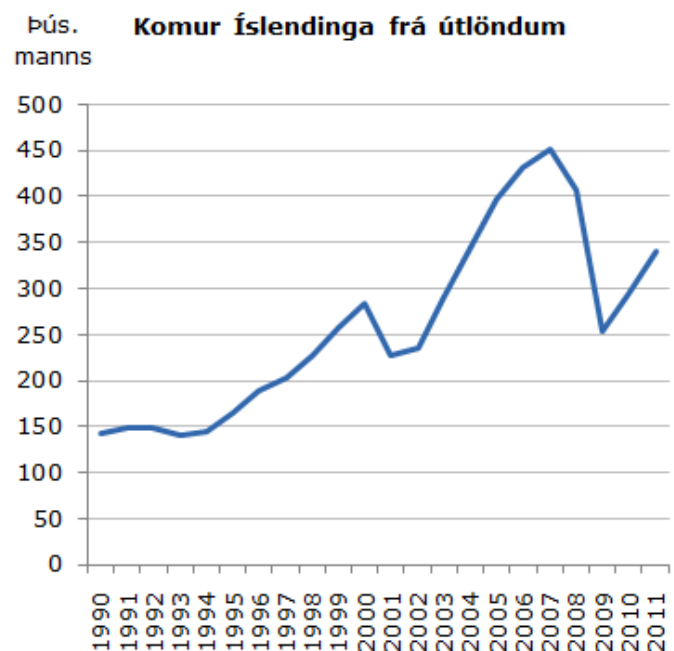
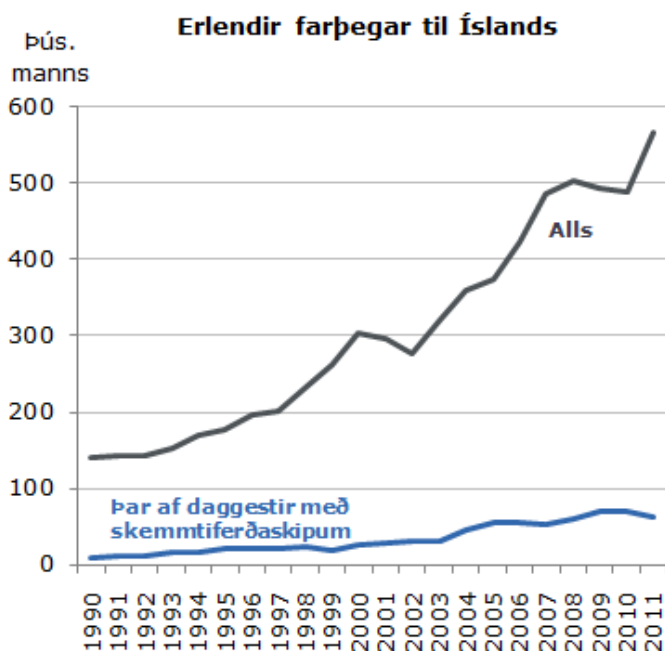
- Íslensk ferðaþjónusta á afslætti?

Íslensk ferðaþjónusta á afslætti?

Í tilefni af metfjölda daggesta skemmtiferðaskipa fyrir viku síðan vikur greiningardeild nú aftur að þróuninni í ferðaþjónustunni á síðustu árum og möguleika greinarinnar til frekari vaxtar. Árin eftir hrun hafa einkennst af auknu streymi erlendra ferðamanna til landsins, ekki síst vegna veikingar krónunnar. Eins og kom fram í fyrri úttektum greiningardeildar, t.a.m. í tengslum við [fjárfestingu Huang Nubo](#), virðist sem landið hafi í auknum mæli dregið að sér ferðamenn í „hagsýnni kantinum“ sem áður höfðu ekki tök á að sækja landið heim sökum sterks gengis og jafnvel minni samkeppni í ferðum til landsins. Þróunin síðustu ár, og þá sérlega eftir hrunið, bendir til þess að eyðsla hvers ferðamanns hér á landi hafi lækkað skarpt samhliða auknu innflæði ferðamanna. Í því samhengi hefur oftast en ekki verið lögð áhersla á mikilvægi gjaldeyrissköpunar í ferðaþjónustunni og að nauðsynlegt sé að hugsa um gæði í stað magns; þ.e. færri ferðamenn fyrir sama gjaldeyrinn. Þrátt fyrir að þróunin hafi e.t.v. verið svipuð erlendis er mikilvægt að snúa henni við með því að skapa aðstæður fyrir „dýrari“ ferðamennsku hér á landi með aukinni fjárfestingu í ferðaþjónustu ef ekki á að ganga of nærri náttúrunni. Nýjar tölur fyrir árið 2011 benda til þess að eyðslan sé aðeins að taka við sér, m.a. í kjölfar aukinnar fjárfestingar í greininni, þrátt fyrir að eyðsla á ferðamann sé langt frá því sem hún var hér fyrir hrun.

Erlendir ferðamenn sækja landið heim og utanlandsferðum Íslendinga fjölgar

Tölur Hagstofu Íslands benda til þess að síðasta ár hafi verið metár í ferðaþjónustunni en um 565 þúsund manns sóttu landið heim sem var 16% aukning frá fyrra ári. Tölur fyrir fyrri hluta ársins í ár benda til þess að það stefni í enn annað metár í komu ferðafólks til landsins.

Heimild: Hagstofa Íslands

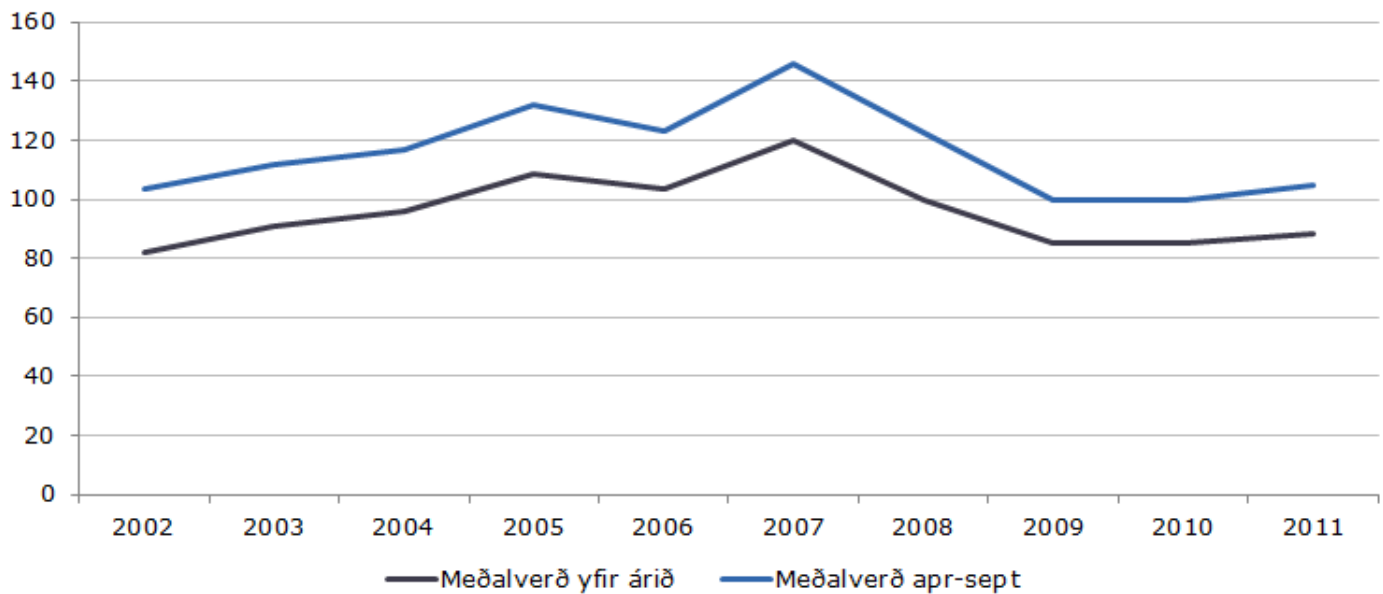
Athygli vekur einnig að komum Íslendinga frá útlöndum, þ.e. utanlandsferðum, hefur fjölgað statt og stöðugt frá hinum mikla skelli í ferðunum árið 2009. Fjöldi Íslendinga í utanlandsferðum er nú orðinn sá sami og árið 2004. Þessi mikla aukning í ferðalögum Íslendinga út fyrir landsteinana, sem og aukningin í eyðslu erlendis á síðustu mánuðum, dregur talsvert úr þeim gjaldeyri sem landið hefur úr að vinna en

tölur fyrir 2011 benda til þess að Íslendingar í utanlandsferðum hafi eytt rúmlega þeim gjaldeyristekjum sem ferðapjónustan aflaði á árinu.

Íslendingar kunna að eyða en hvað með ferðamenn?

Mikil aukning í fjölda ferðamanna hér á landi hefur vart farið fram hjá mörgum, sér í lagi yfir sumartímann og er nýjasta dæmið sem hægt er að nefna 8000 manna hóp sem heimsótti landið á mánudaginn var með skemmtiferðaskipum. Gjaldyristekjur af ferðapjónustunni í heild sinni hafa því vissulega aukist ár frá ári síðasta áratuginn en áætluð gjaldeyrissköpun af erlendum ferðamönnum í fyrra eru rúmlega 135 ma.kr., sem jafngildir um 9% raunaukningu milli ára. Til að setja tölurnar í stærra samhengi mætti benda á að tekjurnar af ferðapjónustunni á Íslandi jafngiltu um 8,3% af vergri landsframleiðslu landsins árið 2011 og um 14% af útflutningi landsins. Því er ekki hægt að horfa fram hjá mikilvægi atvinnugreinarinnar fyrir íslenskt þjóðarþú.

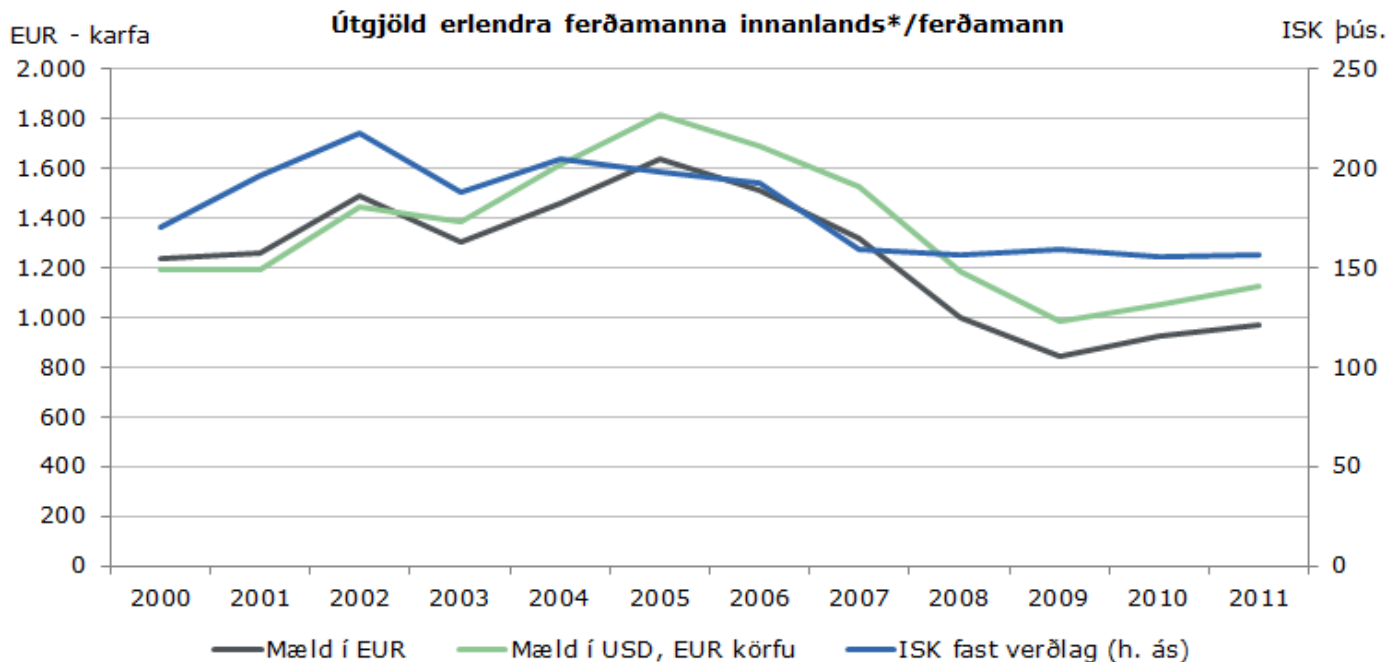
Meðalverð hótélherbergja í RVK
- Verð í körfu USD og EUR

Heimild: Samtök ferðapjónustunnar og greiningardeild Arion banka

Aftur á móti er nauðsynlegt að líta til aðstöðunnar sem landið býr yfir til að taka á móti öllum þeim fjölda fólks sem sækir landið heim á ári hverju, sér í lagi ef stefnir í metár ár eftir ár. Nýting gistirýma í Reykjavík yfir sumartímann var t.a.m. í kringum 90% í fyrra og margir af vinsælustu ferðamannastöðum landsins þurfa að þola mikinn ágang. Þá vekur athygli að þrátt fyrir aukna aðsókn ferðamanna til landsins, og mikla nýtingu gistirýma, hefur meðalverð hótélherbergja haldist talsvert lægra frá hruni, en árin þar á undan. Mælt í körfu tveggja gjaldmiðla, evru og dollar, kostaði hótélherbergi í Reykjavík sumarið 2011 t.a.m. jafnmikið og sumarið 2002.

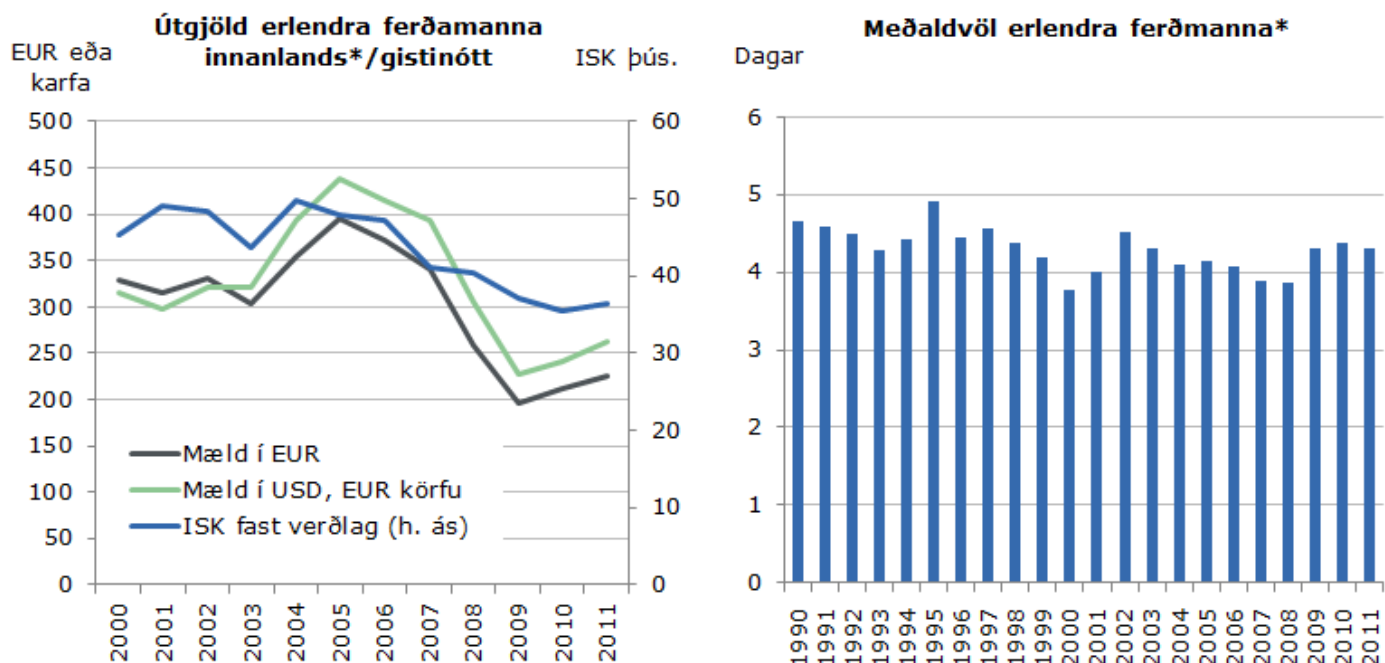
Ef útgjöld erlendra ferðamanna innanlands, hótél og ferðakostnaður vítt og breitt um landið, eru skoðuð á mynd hér fyrir neðan er sagan svipuð. Í krónum talið, á föstu verðlagi, hafa útgjöld á hvern ferðamann ekki verið jafn lág síðan mælingar hófust og hefur þar lítið breyst frá hruni. Ef útgjöldin eru mæld í erlendum gjaldeyri má merkja enn meira fall í útgjöldum ferðamanna hér á landi. Þróunin á síðasta ári bendir til þess að mögulega sé viðsnúningur hafinn í neyslu erlendra ferðamanna hérlandis, en tölurnar eru þó enn sögulega lágar.

*Útgjöld innanlands: Hótel og ferðakostnaður innanlands, flugfargjöld ekki meðtalin.

Heimild: Ferðapjónustureikningar Hagstofu Íslands

Lengd dvalar hvers og eins ferðamanns hefur vissulega áhrif á hversu mikið viðkomandi eyðir á meðan hann er staddur hér á landi, en skemmri dvöl að meðaltali gæti því t.a.m. skýrt minnkandi útgjöld hvers ferðamanns frá hrúni. Tölur frá Hagstofu Íslands benda þó til þess að lítið hafi breyst í þeim efnum, en meðaldvöl erlendra ferðamanna lengdist ef eitthvað er eftir hrún og var í fyrra rúmlega 4 dagar. Á mynd hér fyrir neðan gefur að líta útgjöld erlendra ferðamanna innanlands á hverja gistingu og lýsir hún svipaðri þróun og var lýst hér framfar; útgjöld á gistingu minnkuðu hratt eftir miðjan síðasta áratug. Jákvæðu fréttirnar eru hins vegar þær að útgjöldin hafa tekið að hækka á ný eða um alls 15% frá því þau náðu lágmarki á árinu 2009.

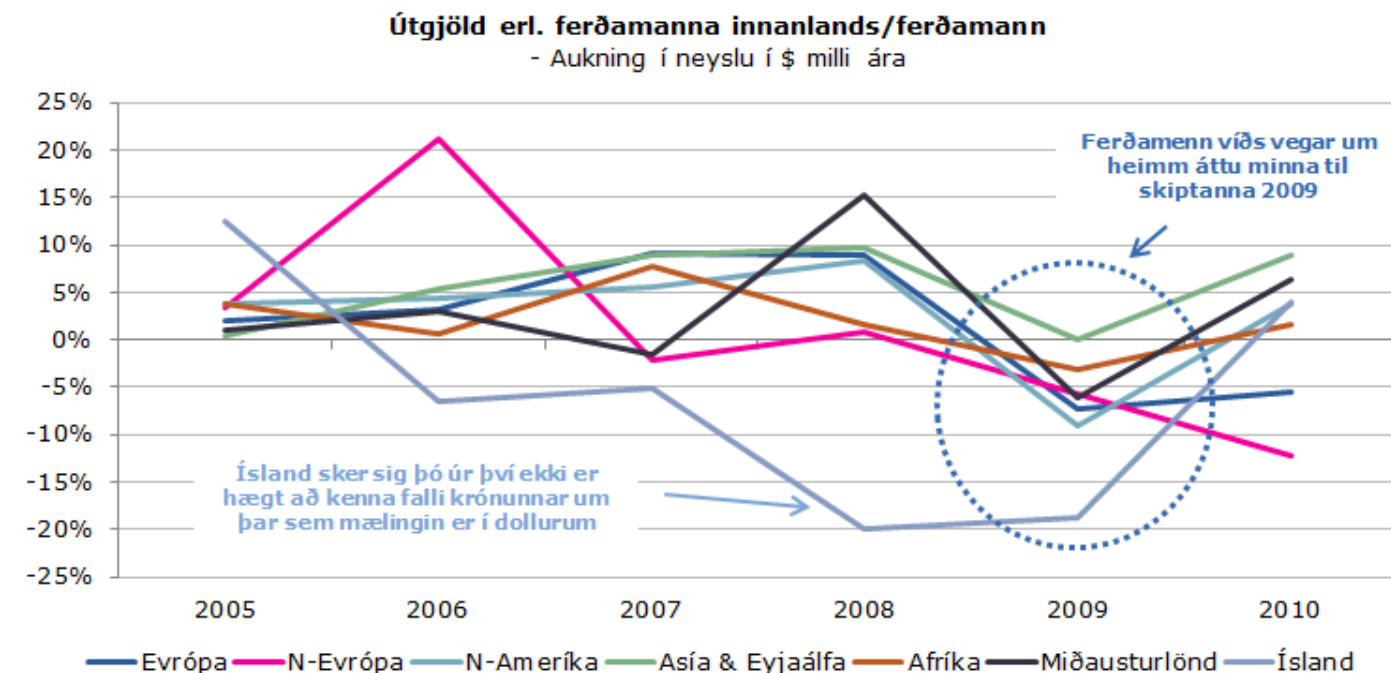
*Útgjöld innanlands: Hótel og ferðakostnaður innanlands, flugfargjöld ekki meðtalin.

Heimild: Ferðapjónustureikningar Hagstofu Íslands

Ísland er ekki eitt á báti...

Staða ferðamennskunnar á Íslandi er þó ekki einsdæmi, enda hafði alþjóðlega fjármálakreppan áhrif á ferðamennsku um heim allan þar sem fólk heldur fremur að sér höndum og sker niður mestan lúxus, svo sem ferðalög. Því má vissulega segja að um eðlilega þróun sé að ræða, þ.e minnkandi útgjöld ferðamanna. Mynd hér fyrir neðan sýnir þá breytingu sem varð í eyðslu ferðamanna að meðaltali innan ýmissa annarra svæða í kjölfar fjármálakreppunnar árið 2008.

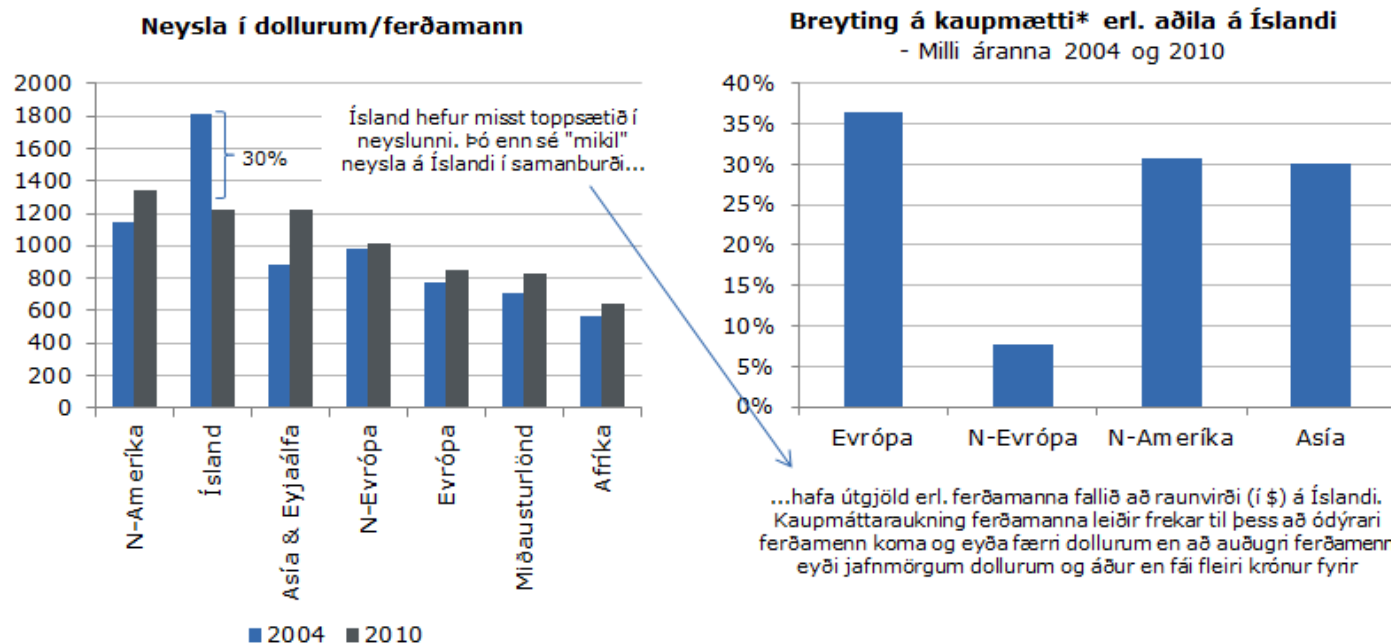
Þar sést að samdráttur í útgjöldum ferðamanna varð ekki aðeins á Íslandi heldur á öllum þessum svæðum, í heildina litið. Þar að auki hefur orðið ódýrara að ferðast á síðustu árum sökum aukinnar samkeppni innan ferðabjónustugeirans, en sú þróun hófst fyrir 2008. Þó vekur það athygli að samdrátturinn hafi verið hér hlutfallslega jafnmikill og tölur Hagstofunnar og *World Tourism Organization (UNWTO)* sýna á mynd hér fyrir neðan, sér í lagi þar sem eyðslan er hér mæld í dollurum, ekki krónum. Því leikur gengi krónunnar hér takmarkað hlutverk í samdrættinum, en svo virðist sem ferðamenn hafi almennt dregið meira úr eyðslu sinni hér en annars staðar ef merkja má tölur UNWTO. Þá hefur þessi þróun átt sér stað hér á Íslandi í nokkurn tíma.

Heimild: World Tourism Organization (www.unwto.org) og Hagstofa Íslands

...en við höfum þó ekki efni á neinum afslætti

Næsta mynd, hér fyrir neðan, sýnir hver útgjöld hvers erlends ferðamanns voru í USD árin 2004 og 2010. Þar sést að þrátt fyrir að neysla hvers ferðamanns á Íslandi hafi árið 2010 verið ásættanleg í alþjóðlegum samanburði, þá höfum við misst toppsætið til N-Ameríku. Í þessu samhengi mætti spyrja sig hvað skýrir það að neysla hvers ferðamanns í USD hefur aukist alls staðar annars staðar en á Íslandi. Hér er „raunvirði“ neyslunnar skoðað, að því leyti að hún er í mæld í dollurum.

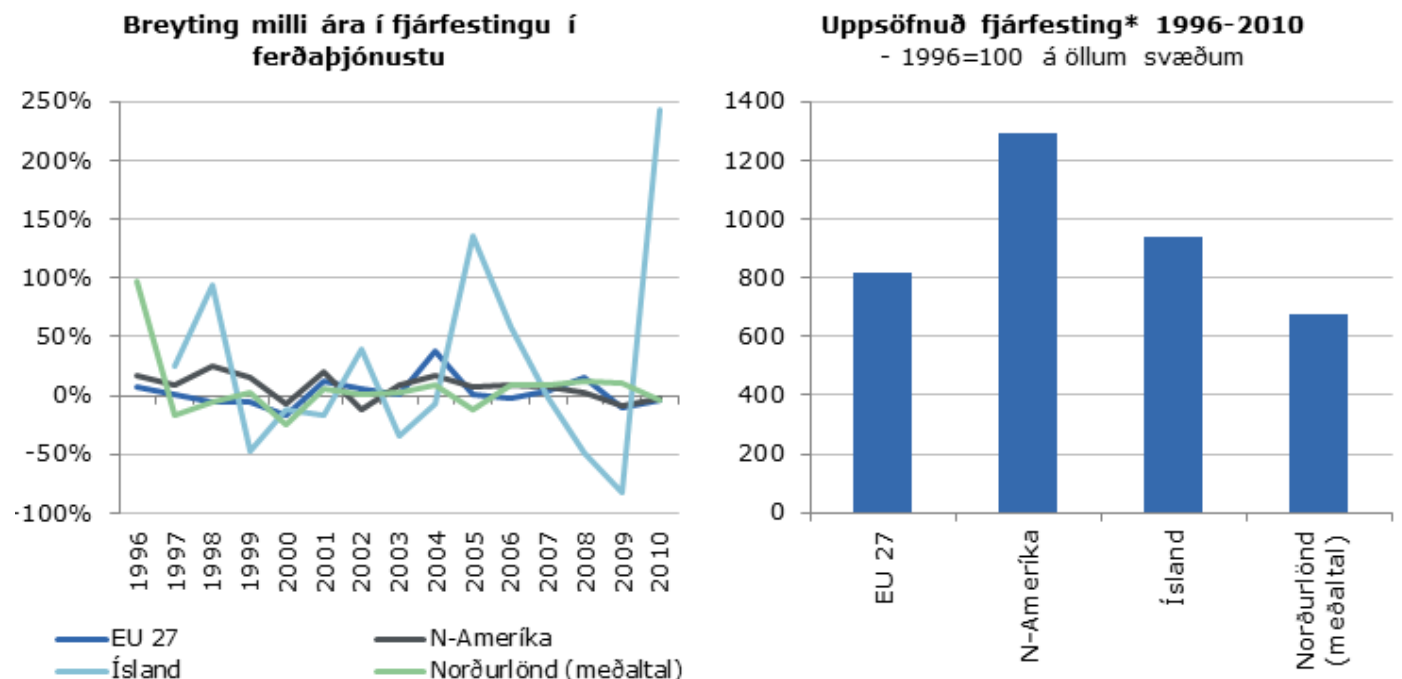
Heimild: UNWTO, Eurostat og Hagstofa Íslands

* Jafnvirðisgildi á Íslandi (PPP) er fest milli 2004 og 2010 og skoðað hvernig PPP breytist á öðrum svæðum m.v. Ísland.

Vissulega er íslenska matarkarfan orðin ódýrari í dag en áður fyrir erlenda ferðamenn, mælt í könnun fyrir svokallað jafnvirðisgildi eða PPP. Svo virðist sem ferðamennirnir séu farnir að spara mismuninn fremur en eyða honum. Líkt og sést af mynd hér fyrir ofan þá má segja að íslenska matarkarfan sé að meðaltali 30% ódýrari fyrir erlenda ferðamenn en árið 2004. Sömu sögu er þó ekki hægt að segja um kaupmátt Íslendinga hér á Íslandi en hann er í raun sá sami og hann var árið 2004. Svo virðist sem aukinn kaupmáttur erlendra ferðamanna hér á landi hafi leitt til þess að „ódýrari“ ferðamenn hafi í auknum mæli sótt landið heim og eyði því færri dollurum en sá hópur ferðamanna sem heimsótti landið á síðasta áratugi. Vonin var að sjálfsögðu sú að ferðamennirnir myndu eyða jafnmörgum dollurum og áður og fá meira fyrir þá, en það hefur ekki ræst.

Hvert stefnir ferðapjónustan og hvar liggja möguleikarnir?

Þrátt fyrir mikið fall í eyðslu hvers ferðamanns hér á landi þá hefur þróunin aðeins farið að snúast við auk þess sem aukinn fjöldi ferðamanna á hverju ári leiðir til þess að gjaldeyrissköpun ferðapjónustunnar fyrir þjóðarbúið hefur aukist ár frá ári. Að mati greiningardeildar er þó mikilvægt að stefna að því að hámarka gjaldeyriskjör úr ferðapjónustunni með sem minnstum ágangi á landið enda er atvinnugreininni skorður settar hvað varðar framboð. Líkt og aðrar útflutningsgreinar er ferðapjónustan háð aðgangi að náttúruauðlindum Íslands rétt eins og sjávarútvegurinn og álframleiðslan. Eyðsla hvers og eins ferðamanns hér á landi skiptir því sköpun fyrir framtíðarþróun greinarinnar.

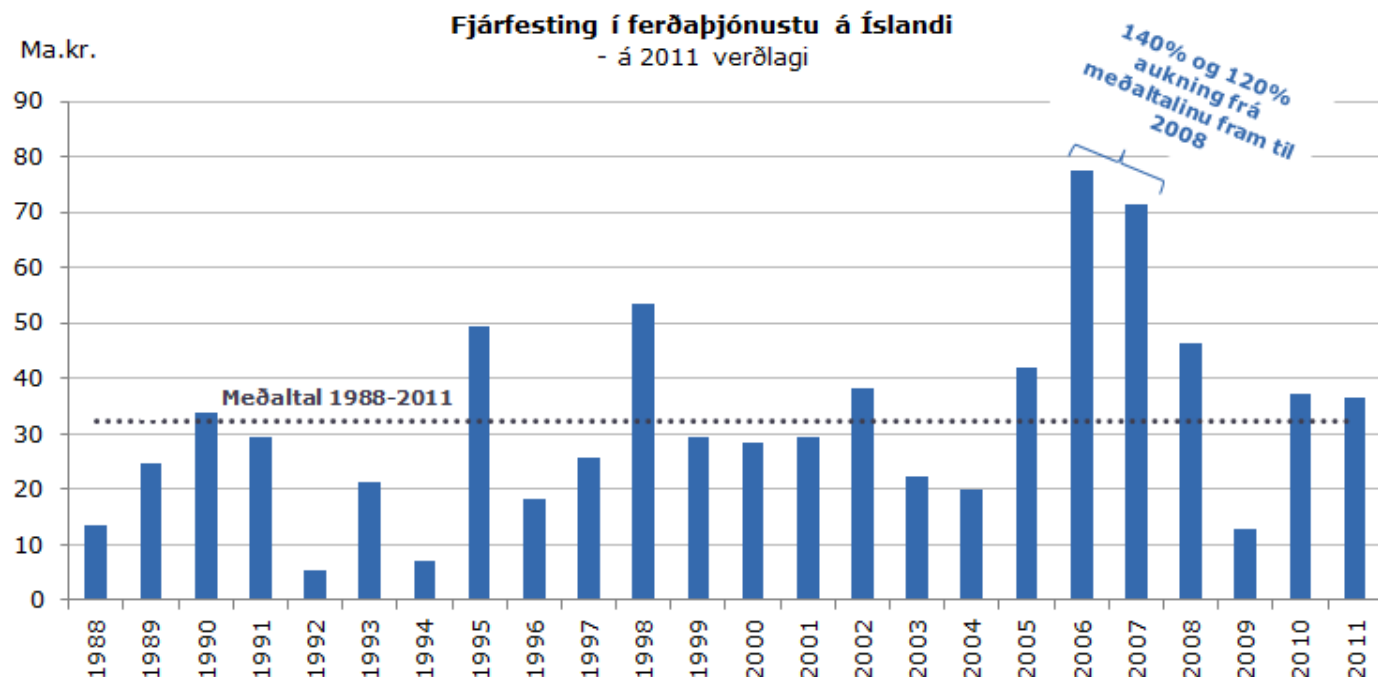

Heimild: World Travel & Tourism Council (www.wttc.org)

Á síðu WTTC má einnig finna tölur yfir fjárfestingu í ferðapjónustu á Íslandi í ma.kr. og spá um þróun næstu ára.

*Uppsöfnuð fjárfesting: Fjárfesting 1996 er fest í 100 á öllum svæðum og hlutfallslegri viðbót hvers árs bætt við.

Fjárfesting í innviðum ferðapjónustunnar skiptir hér miklu máli, enda ljóst að ef trekkja á hingað auðugri einstaklinga í frí þarf aðstaðan að vera til staðar. Þar að auki gefur það auga leið að auknar fjárfestingar í ferðapjónustunni eru nauðsynlegar ef hér á að taka við enn fleiri ferðamönnum. Talsverð uppbygging hefur verið í ferðapjónustu á síðustu árum en tölur frá WTTC yfir fjárfestingu landsins í greininni á árabílinu 1996-2010 benda til þess að miðað við fjárfestingu í ferðapjónustu erlendis hefur Ísland staðið sig ágætlega. Á fyrri myndinni hér fyrir ofan sést að talsvert flökt hefur verið í fjárfestingu í ferðapjónustu á Íslandi samanborið við önnur svæði á undanförunum árum, enda um lítið hagkerfi að ræða og því fáar krónur sem liggja á bak við hverja prósentubreytingu. Jákvætt er hins vegar að sjá hvernig fjárfesting í greininni tók við sér árið 2010 sem viðbrögð við þeirri hlutfallslegu minnkun sem hafði orðið árin þrjú á undan. Hér ber þó að vekja athygli á því að fjárfesting í ferðapjónustunni 2006 og 2007 var sögulega mjög há og fjárfestingarstigið í dag því alls ekki fjarri því sem eðlilegt var árin þar á undan, eins og sést á myndinni hér fyrir neðan. Hlutverk ferðapjónustunnar er þó vafalaust enn mikilvægara í dag en fyrir hrun sökum gjaldeyrissköpunarinnar sem er íslenska þjóðarbúinu nauðsynleg vegna erlendrar skuldastöðu.

Heimild: WTTC

Þá eru mörg verkefni í þípunum, t.a.m. nýtt Marriot hótél við Hörpuna og rekstur Nubos á Grímsstöðum á Fjöllum en þessi verkefni stíla sérstaklega inn á auðugri ferðamenn. Framtíðin gæti því verið björt í ferðaþjónustunni ef rétt er haldið á spöðunum og markmiðin skýr. Flestir ættu að geta sammælst um að við viljum fá sama erlenda gjaldeyrinn fyrir hvern ferðamann og áður, ef ekki meiri. Auknum kaupmætti erlendra gesta þyrfti því að mæta með aukinni þjónustu í samræmi við kaupgetu þeirra ferðamanna sem geta eytt sömu dollaraupphæð og áður.

Markaðspunktur Greiningardeildar Arion banka

Ásdís Kristjánsdóttir	asdis.kristjansdottir@arionbanki.is	444-6968
Davíð Stefánsson	david.stefansson@arionbanki.is	444-6965
Fannar Jónsson	fannar.jonsson@arionbanki.is	444-6962
Hafsteinn Hauksson	hafsteinn.hauksson@arionbanki.is	444-6993
Kristrún Mjöll Frostadóttir	kristrun.frostadottir@arionbanki.is	444-6911
Stefán Broddi Guðjónsson	stefan.gudjonsson@arionbanki.is	444-6959
Þorbjörn Atli Sveinsson	thorbjorn.sveinsson@arionbanki.is	444-6973

Ábyrgðarmaður: Ásdís Kristjánsdóttir

Fyrirvari

Þær skoðanir og spár sem hér koma fram eru byggðar á almennum upplýsingum sem Greiningardeild Arion banka hefur undir höndum þegar markaðspunktur eru ritaðir. Helstu heimildir eru ársskýrslur, afkomufundir og hluthafafundir auk annarra opinberra upplýsinga sem birst hafa í fjölmiðlum og á öðrum vettvangi. Upplýsingar í umfjöllun eru einungis birtar í upplýsingarskyni og þær ber ekki að skoða sem tilboð á einn eða annan hátt. Skoðanir og spár geta breyst án fyrirvara. Þrátt fyrir að þess sé sérstaklega gætt að upplýsingarnar séu réttar og nákvæmar þegar þær eru settar fram getur Arion banki, eða starfsmenn Arion banka ekki tekið ábyrgð á villum. Vinsamlegast hafið samband við markaðsviðskipti Arion banka eða ráðgjafa áður en gengið er frá viðskiptum sem byggja á þessum markaðspunktum. Arion banki hf. og starfsmenn félagsins taka ekki ábyrgð á því ef að gengi einstakra bréfa sem félagið mælir með kaupum á kunni að lækka og öfugt.

Arion banki, starfsmenn Arion banka, stjórnarmenn eða aðilar tengdir Arion banka kunna að eiga hagsmuna að gæta varðandi einstök félög sem greiningar, verðmatsskýrslur og annað útgáfuefni Greiningardeildar Arion banka lýtur að hverju sinni. Hagsmunir kunna að vera ýmsir t.d. sem hluthafar eða ráðgjafar í einstaka félögum, umsjónaraðilar útboða, viðskiptavaki útgefenda eða hagsmunir sem lúta að annarri veittri fjárfestingabankaþjónustu.

Athugasemdir, ábendingar og fyrirspurnir tengdar markaðspunktum sendist á netfangið greiningardeild@arionbanki.is